

Бєслік М. Ю.,
студентка,
Національний університет «Запорізька політехніка»

Кузнєцова І. В.,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри «Іноземна філологія та переклад»,
Національний університет «Запорізька політехніка»

ЕТИМОЛОГІЧНЕ ПОХОДЖЕННЯ ТА ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ АНГЛОМОВНОЇ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Юридична термінологія є важливим складником професійної мови права, оскільки забезпечує точність, однозначність і стабільність правових текстів. Англійська юридична мова має тривалу історію формування, що відображає політичні, культурні та мовні процеси, які відбувалися в Англії протягом століть. Метою цього дослідження є аналіз етимологічного походження та історичних етапів розвитку англійської юридичної термінології. Юридична термінологія являє собою сукупність терміноодиниць, що належить до вказаної галузі. Юридична термінологія сама по собі сприяє максимальній стислості та чіткості у формулюванні правових приписів та юридичного тексту. Основною характеристикою юридичної термінології вважають її системність, що зумовлено логічною складовою юриспруденції як науки та системністю її фахових понять [1, с. 37].

Англійські юридичні терміни мають різне етимологічне походження. Зазначимо, що етимологія (від грецького «*etymon*» «істина» та «*logos*» «слово», «вчення») є наукою, що вивчає походження слів та з'ясовує, за якою ознакою називається предмет, явище чи дія. Об'єктом етимології як розділу мовознавства є також вивчення джерел походження та процесу формування словникового складу мови та реконструкції словникового складу більш давнього періоду (звичай дописемного) [3, с. 15]. Історія розвитку англійської юридичної термінології охоплює кілька періодів і відображає політичні та соціальні зміни в англійському суспільстві. У давньоанглійський період (V–XI ст.) юридичні терміни мали переважно германське походження, оскільки право ґрунтувалося на звичаєвих нормах. Прикладами таких слів є: *law* – «закон» (від давньоскандинавського *lagu*-правило, постанова); *right* – «право, справедливість» від давньоанглійського *riht*; *witness* – «свідок» (від давньоанглійського *witnes* – знання, доказ). Після

нормандського завоювання Англії (1066 р.) юридична система зазнала значного впливу французької та латинської мов. Судочинство велося французькою, а закони часто укладалися латиною. У цей час з'явилися такі терміни, як *court* – «суд» (від старофранц. *cort*); *judge* – «суддя» (від старофранц. *juge* < лат. *judicare* – судити); *justice* – «правосуддя» (лат. *justitia*); *plaintiff* – «позивач» (старофранц. *Pleintif* – той, хто скаржитися); *attorney* – «повірений» (від старофранц. *atorné* – уповноважений). Цей період також характеризується появою подвійних виразів (*law and order*, *will and testament*, *aid and abet*), де поєднувалися германське й романське слова з однаковим значенням. Такі конструкції слугували для більшої точності юридичних формулювань.

У новоанглійський період (XVI–XVIII ст.) французька мова поступово втратила офіційний статус у правовій сфері, однак багато латинських і французьких термінів збереглися як ознака формального стилю. У цей час з'являються сталі архаїчні конструкції, характерні для юридичної англійської: *hereby* (цим), *thereof* (з цього), *whereas* (враховуючи, що), *aforesaid* (вищезазначений). Юридична мова стала високотехнічною та зрозумілою далеко не всім. Велика кількість латинських запозичень у юридичній термінології робила її незрозумілою для пересічних громадян, наприклад: *breve* (наказ короля), *seisin animo* (ментальна сейзана), *seisin corpore* (фізична сейзана), *assize* (асиз – прототип суду присяжних), *habeas corpus* (звід судових наказів). Замість термінів, що позначали певні правові поняття та звичаї, з'явилися терміни, що позначали універсальні, штучно створені правила, обов'язкові для всіх членів суспільства, що повинні бути виконуватися примусово та через це вважалися законом [4, с. 52]. Англійська мова використовувалася у правовій сфері на різних етапах розвитку та в різних галузях права. Уже на початку XV століття заповіти почали укладати англійською мовою. До початку XIV століття законодавчі акти традиційно складалися латиною. Перші ж нормативні документи, написані англійською, з'явилися у 1489 році. Згідно із Законом про судочинство 1730 року (*The Proceedings in the Court of Justice Act*), латину офіційно було замінено англійською мовою [3, с. 74]. Після цього саме англійська стала основою для формування нових галузей права, зокрема торговельного (комерційного) права. Таким чином, від середини XVIII ст. англійська мова закріпилася як головна мова юриспруденції та правової системи Англії й усієї Великої Британії.

Отже, юридичний термін – це мовна одиниця, яка позначає спеціальне поняття галузі юриспруденції, тоді як юридична термінологія становить сукупність таких одиниць, об'єднаних за

змістом і функцією. За своїм етимологічним походженням англомовна юридична термінологія охоплює як власне англійські терміни, так і запозичення з латинської, грецької, французької та німецької мов. Така багатошаровість лексики зумовлена історичним розвитком англійського права, впливом інших правових систем та необхідністю точного відтворення складних юридичних понять.

Література

1. Сергеева Г. Сучасні тенденції розвитку терміносистеми української правничої мови. *Українська термінологія і сучасність: збірник наукових праць*. К. : КНЕУ, 2001. Вип. IV. С. 265–267.

2. Crystal D. *The Cambridge Encyclopedia of the English Language*. Cambridge : Cambridge University Press, 2019. 500 p.

3. Mellinkoff D. *The Language of the Law*. Boston : Little, Brown and Company, 1963. 540 p.

4. Thomas K. *Dictionary of Legal Terms*. New York : Barron's Educational Series, 2011. 652 p.